

G. Eisfeld nasvetuje: 1. berilo naj ima skozi in skozi glavno misel, naj obsega otrokovo dušno življenje, in naj sploh pripomore, da se bode otrok mogel vdeleževati občne omike svojega naroda. Berila, ktera otroka na podlagi posamnega razvitja izobrazujejo, naj se zaveržejo. 2. Zemljepisje, zgodovina in naravoznanje kot nauke za se niso za berila. Životopisi iz zgodovine, iz znajdeb i. t. d. naj se v berilih toliko nahajajo, kolikor je to za otroke v ljudski šoli. 3. Berila naj se spisujejo v lahkem razumnem zlogu, ne pa učeno in otrokom nerazumljivo. 4. Ker naj bi bila berila tudi podlaga za jezik, naj bi bila tudi enakolika v pisavi i. t. d. 5. V berilih naj se gleda tudi na to, da se zraven poglobitnega namena tudi doseže kak postranski namen, posebno kar zadeva enaka narečja pridelke iz prejšnjih časov i. t. d. Berila naj spisujejo in sestavljajo se vé da učitelji.

G. Zima iz Völkermarkta pravi, da naj se pri berilih posebno gleda tudi na poznanje domače dežele. (Prih. dalje.)

Dopisi in novice.

Iz Dunaja. 4. sept. Ljubi „Tovars!“ — ne zameri, ker ti do danes vkljub naj boljše volje še nisem nič dopisal; dragega časa nam namreč tukaj tako primanjkuje, da je skoraj neverjetno. Vsaki dan zunaj nedelj sedemo namreč dopoldan od 8. do 12. ure; popoldan bi sicer tri dni imeli prosto, ker pa gg. profesorji take dni navadno napravijo kakšno tako imenovano „demonstracijo“, se tudi popoldanski čas tako pogubi, kakor bi ga kafa vzela. Tako smo n. pr. včeraj popoldan od dveh celó noter do osmih zvečer pri treh gg. profesorjih poduk in demonstracije imeli. Ni tedaj čudo, če povem, da marsikaj še nismo videli, kar bi bili lahko, ako bi nam bilo malo več prostega časa odmerjenega. — Kar zadeva število učencikov, ki smo le-sem poslani, jih zamorem tudi še le danes naznaniť, ker smo še le pred kakimi tremi dnevi dotični zapisnik dobili. V I. razredu je 72 rednih slušateljev in 4 tako imenovani „hospitanti“. Eden zmed teh je vendar že izostal. Po rodu so v tem razredu samo Čehi, Moravci in Šlezierji; en sam je Doljni Avstrijan. V II. razredu nas je 83 rednih slušateljev in 6 hospitantev. V ta razred smo vversteni 4 učenci iz Gorenškega, dalje Tirolci, Solnogradčani, Zgornje-Korošci, Zgornje-Štajerci, učitelji iz Vorarlberga, kakor tudi nekoliko njih, ki so iz bolj goratih krajev Spodnje in Zgornje Avstrije. V III. razredu so ostali učenci iz Kranjskega, dalje oni iz Primorja, Spodnj. Koroškega, Spodnj. Štajerskega, Spodnj. Avstrijskega, iz Galicije, Bukovine in Vojaške

granice. Slušateljtev tega razreda je rednih 62, hospitantev pa 13. — Vseh skupaj nas je tedaj 259; lepo število. Razredba je tedaj letos drugačna, kakor je bila lanskega leta, ko so bili učitelji po zmožnostih v razrede vversteni; tudi v podukih je malo spremenjeno. Gospodje profesorji so prav izverstni možje; edino, kar z manoj tudi še mnogo drugih gg. učencikov obžaluje, je to, ker gg. profesorji nekoliko prehitro svoje uke prednašajo. Se vé, gradiva je neskončno veliko, torej morajo hiteli; nam pa vendar, akoravno se trudimo vse sproti zapisati, marsikako zlato zernice s tem uide. Prizadevamo si po vsi moči, priučiti se po mogočnosti veliko, kar se ravno v tako tesno odmerjenem času priučiti dá; to je pa vsakemu znano, da v 7 tednih človek ne postane še „učna glava“. — Letošnji poduk se ni bil tudi s tako slovesnostjo pričel, kakor lanski; vendar pa nas je njih ekscelencija minister g. grof Potocki že dvakrat počastil med podukom s svojim častnim obiskanjem; 12. in 30. avg. namreč. Obadvakrat se je precej dolgo v vsakem razredu pomudil in pazljivo poduke poslušal. — Mislil sem, da bom mogel kaj več še tudi drugih dunajskih učilnic pregledati; pa dozdej sem samo še le v dve taki napravi prišel: v komunalno glavno šolo IV. dunajskega okraja, kjer je nadzornik znani g. učenik Bobies in pa v šolo c. kr. sirotišnice, ktero podučujejo šolski bratje. V tem vstavu je z glavno šolo združena tudi spodnja realka. Danes se sicer ne vterpim spuščati v natančni popis teh dveh učilnic; obljubim pa, ako mi Bog zdravje dá, da ti bom to, dragi „Tovars“, kasnej prav natančno popisal. V sirotišnici vlada toliki red in tolika natančnost v vseh rečeh, da skoraj ni za izreči. — K sklepu naj povem še to, da je g. profesor Grossbauer, ki nam je gojzdarstvo razkladal, 1. t. m. svoj nauk že skončal. Tako lepo, da ganljivo se je od nas poslovil, da se oče od svojih otrok ne more lepše posloviti. Vsi, on in mi smo bili skoraj do solz ganjeni. Da se je tudi naš g. načelnik (Obmann) v imenu vseh učiteljev g. profesorju serčno zahvalil za podeljene nauke, se umé samo po sebi. Zdaj pa za danes skončam, serčno pozdravlja vse učnike in prijatelje v daljni domovini. Božja pomoč! Jos. Levčnik.

Iz Štajerskega. Za okrajne šolske oglednike na Štajerskem so imenovani gg.: za mesto Gradec učitelj učilniške šole dr. Zeynek; za mesto Maribor ravnatelj učilniške šole J. Kremer; za mesto Celje gimn. profesor dr. G. Lindner; za Aflenc, Kindberg, Mürzzuschlag in Marijno Celje Ludv. Preining, prvi učitelj v Neuburgu; za okraj Celjski, Tüffer, Šmarije Jan. Krajnc, učitelj učilniške šole v Mariboru; za Franc, Oberburg, Schönstein Pet. Kapun, učitelj in ravnatelj glavne šole v Gonobicu; za Deutschlandsberg, Staine, Eibiswald Ign. Gugl, učitelj glavne šole v Gradcu; za Feldbach, Kirchbach Jan. Bunte, učitelj in ravnatelj glavne šole v Feldbachu; za Fehring, Fürstenfeld J. V. Pichelhöfer, učitelj in ravnatelj v Fürstenfeldu; za graško okolico Jan. Rehaček, ravnatelj glavne šole v Gradcu; za Frohnleiten Mih. Freydl, ravnatelj v učilniški šoli v Gradcu; za Voitsberg dr. Fr. Ilwol, učitelj realke v Gradcu; za Hartberg, Pöllau in Friedberg Mat. Löcker, učitelj glavne šole v Hartbergu; za Judenburg, Oberzeiring, Obdach, Knittelfeld Hen.

Noč, gimn. učitelj v Leobnu; za Lipnico, Wildon, Arufels Jan. Rožek, gimn. profesor v Gradcu; za Bruck, Leoben, Eisenerz, Mautern Fr. Tomberger, ravnatelj glavne šole v Leobnu; za Liecen, Rottenmann, St. Gallen Otm. Berger, ravnatelj glavne šole v Admontu; za Aussee, Irduing, Gröbming, Schladming Andr. Genger, učitelj glavne šole v Admontu; za Luttenberg, Oberradkersburg Jan. Bauer, učitelj glavne šole v Luttenbergu; za Maribor, St. Leonhard, Slov. Bistrico Fr. Furegg, učitelj glavne šole v Gradcu.

Iz Gorice. (C. k. okrajna šolska svetovavstva) se imajo 1. sept. konstituirati, akoravno niso še imenovani okrajni nadzorniki. (V drugi volitvi je izvolila učiteljska skupščina v Sezani gg. Jerneja Brenceta, duhovnika v Dutovljah, v Tržaški škofiji, in Jožefa Šlunderja, vikarja v Lipi, v Goriški nadškofiji. — V Gradišči sta izvoljena ondašnji učitelj g. A. Perko, in vikar in učitelj v Nogaredu, g. Pet. Fabris. — Za mestni okraj v Gorici niso še volili učitelji svojih zastopnikov, bodo pa te dni; brž ko tudi starešinstvo svoja dva zastopnika izbere, uravná se tudi mestno svetovavstvo. Zakasnila se je v mestu ta stvar zato, ker so čakali potrjenja novega župana, in ni bilo med tem starešinstvenih sej. — Ko bodo okrajna šolska svetovavstva postavno ustanovljena, bode konec neprilicnostim prestopne dobe in ne bo vsaj treba več dvomiti zastran pristojnosti poprejšnjih in novih oblasti. To dvomljenje je vzrok marsikakim zmešnjavam gledé napovedanja konceltnih preskušenj po vaseh.) („Dom“.)

Iz Kranjske gore. 25. preteč. m. smo imeli tudi pri nas šolsko spraševanje, pri katerem je bil okrajni šolski oglednik in še dva druga gospoda. Otroci, kateri so pridno v šolo hodili, so dobro znali. Po mestih otroci naj več redno v šolo hodijo; vse drugače pa je na deželi. Otroci ne hodijo redno v šolo in ravno zavoljo tega slabo napredujejo in še pri vsem tem učitelju delajo veliko truda. Učitelj si ne more kaj, če ne more z lepim, ne z resnimi besedami privabiti nerednih učencev v šolo, in prav krivo se toži nad učiteljem, ako se pravi: „Otroci so divji, nič se ne učé v šoli“. Dokler starši ne bodo spoznali, kako zeló je otrokom treba, da se v šoli kaj učé in naučé, in dokler se ne bode postava o tej zadevi povsod enako spolnovala, ne bode šola koristila toliko, kolikor bi mogla. Tedaj napeljujmo starše, da bodo spoznali, kaj je za njih otroke dobra šola, — potem pa tudi združeno delajmo, da se bode postava o šolskem obiskovanju na tanko spolnovala.

Fr. Stajec.

Iz Gorenškega. Po več krajih po Gorenškem so bila šolska spraševanja očitno razdeljena. Duhovni gospodje so prašali posebej kerščanski nauk, učitelj pa zopet posebej (drugi dan) šolske nauke, in v nekem kraju je g. fajmošter na dan pred navadno šolsko preskušnjo vpríčo staršev od šole se poslovljal, da so se učenci in starši solzili. Sliši se, da duhovščina tudi o začetku šolskega leta po stari navadi ne bode v cerkvi šole oznanjevala in priporočevala. V takih okoliščinah je učiteljski stan dvakrát težaven. Po drugih krajih kakor beremo, so konzistoriji o tej reči že določili in svojim duhovnom naročili, kako naj se do šole vedejo; pri nas pa še ne vemo, kaj in kako. Kdaj in kako bomo zlezli čez prag, Bog sam vé. — o —

Iz Vinice na Dolenskem. — 23. avgusta je bilo očitno šolsko spraševanje v Dragatušu. Serce mi je veselja igralo, ko sem videl šolsko izbo polno pridnih in marljivih učencev in učenk. Dasiravno je šolska izba še precej prostorna, vendar so morali nekteri otroci pri vratih in poleg klopi stati, kajti prostora ni bilo, da bi se bili usedeli. Obžalovati moram le to, da so bili otroci pri branji in odgovarjanji pretihi, sicer pa preveč glasni. — Pri tej priložnosti sem si tudi ogledal veliko in kaj lepo vredjeno drevesnico ondotnega nevtrudljivega župnika čast. g. Volčiča. Kdorkoli to drevesnico vidi, mora priznati, da si čast. g. župnik za pospešitev sadjereje med tolikanj let popolnoma zapaščenimi belimi Kranjci na vso moč prizadeva. Hvale vredne so tudi njegove besede, ki je je konec šolskega izpraševanja pohvaljenim učencem nekako takole izrekel: „Ljubi moji otročiči! ker so šolska darila prepovedana, vam jih tudi nemoremo dati. Dvema učencema pa, ki sta letos najbolj znala in med drugimi tudi očitno pohvaljena bila, podaril bom vsakemu po eno žlahtno drevesce, da si je na svoj vert zasadita“. Slava tako verlemu gosp. župniku!

25. avgusta potem je bilo šolsko spraševanje v Vinici. Tudi tukaj je bila šola napolnjena z otroci in videlo se je, da so jo še precej marljivo obiskovali. Otroci so bili sploh mirni in tihi ter so tudi na vsako vprašanje lepo in glasno odgovarjali. G. učitelj Kavšek je pokazal očitno, da je bil med letom zelo marljiv in da si je tudi mnogo prizadeval na korist svojim učencem. Otroci so prav lepo in gladko brali, ter so tudi pri številkanji na pamet pokazali, da vse dobro umejo, kar je učitelj vpraša. Naposled so tudi iz slovenske slovnice tako lepo in umno odgovarjali, da bi bili marsikterega učenca celó iz kake glavne šole lahko osramotili. Zarad tega je pa tudi g. grof Chorinski, ki je bil pri obeh omenjenih skušnjah kot šolski ogleda in poročevalec, viniškemu učitelju javno hvalo izrekel. — Konečno vendar nemorem nekaj zamočlati, in to je, da viniška šola nima drevesnice in da se tudi učenci iz sadjereje prav nič niso učili. Bog dal, da bi k letu tudi v tej zadevi viniško šolo pohvaliti mogli. T.

Iz Ljubljane. Danes se začne deželni zbor, na kterega se oči kranjskih učiteljev upljivo obračajo. Vemo, da bode tu prišla zopet na versto „šolska postava“ in marsikaj, česar učitelji kervavo potrebujejo. Že je leto, ko smo ravno ta dan v Ljubljani pervikrat zborovali kranjski učitelji in svoje rane in želje vsemu svetu, posebno pa še slavnemu deželnemu odboru posebej odkrili in ga pismeno prosili za pomoč v sili, v kateri že dolgo hiramo. Zanašamo se, da bode letošnji deželni zbor vzajemno postavil si spominček, da mu je pred vsem drugim na sercu prvo blagostanje t. j. omika domače dežele.

Premembe v učiteljskem stanu.

G. Anton Berčič, učitelj v Podvelbu, je prestavljen za podučitelja v Žire; pot. uč. pripravnik g. J. Petrič pride na njegovo mesto v Podvelb (Col).